

Lehdistötiedote

Luxemburg, 12. huhtikuuta 2016

EU:n tarkastajat Itämeren rehevöitymisen torjunnasta: Edistyminen vaatimatonta, toimenpiteet eivät riittävän kunnianhimoisia

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tuoreen kertomuksen mukaan EU:n toimet Itämeren rehevöitymisen torjumiseksi eivät ole edistyneet riittävästi. Tarkastajat havaitsivat, että jäsenvaltioiden suunnitelmat eivät ole riittävän kunnianhimoisia eikä niissä ole asianmukaisia mittareita. Jätevesi-investoinnit ovat olleet vain osittain tehokkaita, maataloustoimet ovat riittämättömiä ongelman kokoon nähden ja EU:n Itämeri-strategian lisäarvoa on vaikea arvioida.

Itämeri on yksi maailman saastuneimmista meristä. Sitä ympäröi kahdeksan EU:n jäsenvaltiota (Latvia, Liettua, Puola, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska ja Viro) sekä Venäjä.

Vuosina 2007–2013 EU rahoitti jätevesihankkeita viidessä Itämerta ympäröivässä jäsenvaltiossa 4,6 miljardilla eurolla. Lisäksi maaseudun kehittämistoimenpiteitä, mukaan lukien vesiensuojelu, rahoitettiin 9,9 miljardilla eurolla kaikissa kahdeksassa Itämeren rannikkojäsenvaltiossa. EU on myös rahoittanut vuosina 2001–2014 Venäjällä ja Valko-Venäjällä vajaalla 50 miljoonalla eurolla veden laatua parantavia hankkeita.

Tarkastajat tekivät tarkastuskäynnin kolmeen Itämeren rannalla sijaitsevaan jäsenvaltioon (Latvia, Puola ja Suomi). Kaikissa muissa Itämeren alueen jäsenvaltioissa suoritettiin kyselytutkimus. EU:n tukemia Venäjän ja Valko-Venäjän jätevesihankkeita tutkittiin Euroopan komission asiakirjojen perusteella. Tarkastuksessa selvitettiin, ovatko EU:n toimet tehokkaasti auttaneet jäsenvaltioita vähentämään Itämeren ravinnekuormitusta. Yleisesti ottaen voitiin todeta, että edistymistä ei ole tapahtunut riittävästi.

"Itämeren tilan parantaminen vaatii kohdennettuja toimia ja yhteistyötä Venäjän kanssa", toteaa tarkastuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Ville Itälä. "Puhdas Itämeri on lähes 100 miljoonan ihmisen haave. Tämän saavuttaminen edellyttää, että kyseessä olevat maat tekevät huomattavasti enemmän töitä rehevöitymisen torjumiseksi."

Tarkastajat muistuttavat, että maatalous on Itämeren suurin kuormittaja, ja katsovat, että keskeisiä ongelmia ovat toimien riittämättömyys ja huono kohdentaminen. Esimerkiksi Puolassa nitraattiherkiksi alueiksi on määritelty vain viisi prosenttia maa-alasta, joten tehostetut vesiensuojelutoimet kohdentuvat riittämättömälle alueelle. Suomessa taas koko maa on määritetty nitraattiherkäksi alueeksi, eikä tiukempia toimia siis kohdenneta riittävästi niille alueille, joilla olisi siihen suurin tarve. Tarkastajat toteavat lisäksi, että maatalouden ympäristötukijärjestelmän vaatimukset eivät aina ole riittävän tiukkoja.

Huolimatta merkittävästä EU:n rahoituksesta jätevesihankkeille, jätevesidirektiivin täytäntöönpano on viivästynyt.

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot.

Erityiskertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta www.eca.europa.eu

ECA Press

Mark Rogerson – Tiedottaja Puh. (+352) 4398 47063 Matkapuhelin: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – Lehdistöavustaja Puh. (+352) 4398 45410 Matkapuhelin: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

Sähköposti: press@eca.europa.eu

[@EUAuditorsECA](https://twitter.com/EUAuditorsECA)

eca.europa.eu

Komission täytäntöönpanoon kohdistama seuranta on ollut myöhässä. Kaupunkitaajamissa ravinnekuormitusta on kuitenkin onnistuttu vähentämään.

Venäjällä ja Valko-Venäjällä osarahoitetut hankkeet vaikuttavat kustannustehokkailta. Niiden toteuttaminen on kuitenkin hidasta ja volyymi on tarpeisiin nähden liian pieni. Esimerkiksi Kaliningradin aiheuttama kuormitus Itämereen on Pietarin jälkeen toiseksi suurin, mutta jo vuonna 2005 hyväksytyjä vesi- ja ympäristöpalveluhankkeita ei ole vielä saatu valmiiksi.

Tarkastajat esittävät joukon suosituksia sekä Euroopan komissiolle että jäsenvaltioille. Komission olisi

- vaadittava, että jäsenvaltiot määrittävät tarkoituksenmukaiset nitraattiherkät alueet
- nopeutettava yhdyskuntajätevesidirektiivin noudattamisen arvioimisaikaa
- edistettävä hankkeita, joiden tarkoituksena on vähentää Venäjältä ja Valko-Venäjältä Itämereen päätyvää ravinnekuormitusta.

Jäsenvaltioiden olisi

- kohdennettava maatalouden ympäristötukijärjestelmät alueille, joilla ravinnekuormituksen vähenemisen vaikutukset ovat suurimmat
- määritettävä nitraattitoimenpideohjelmiansa vaatimukset uusimpien tutkimusten perusteella
- suunniteltava ja rakennettava jätevesi-infrastruktuurinsa mahdollisimman tehokkaasti.

Tietoja toimittajille

Rehevöitymistä syntyy, kun vesistöön pääsee lähinnä ihmisen toiminnasta johtuen liikaa ravinteita, etenkin typpeä ja fosforia. Suuret ravinnepitoisuudet aiheuttavat voimakkaita leväkukintoja, jotka saattavat olla myrkyllisiä. Itämeri on yhteydessä maailman valtameriin kapeiden matalien salmien kautta, joten samat vesimassat saattavat pysyä Itämeressä jopa 30 vuotta. Siksi typpi- ja fosforitasot voivat helposti kohota ja mahdollisesti vaarantaa ihmisten, kalojen ja eläinten terveyden sekä vahingoittaa järviä, jokia, altaita, puroja ja kosteikkoja.

Vuonna 2008 voimaan tulleen meristrategiapuitedirektiivin tavoitteena on, että EU:n merivesien osalta saavutetaan ympäristön hyvä tila vuoteen 2020 mennessä. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on tehtävä alueellista yhteistyötä, jotta direktiivin tavoitteet saavutetaan. Yhteistyössä on hyödynnettävä olemassa olevia rakenteita, jos se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Näitä ovat mm. meriä koskevat alueelliset yleissopimukset.

Itämeren kohdalla relevantti yleissopimus on (Itämeren suojelukomission eli HELCOMin hallinnoima) Helsingin sopimus ja siihen liittyvä Itämeren suojelun toimintaohjelma, jonka mukaan allekirjoittajamaiden on vähennettävä Itämeren ravinnekuormitusta.

Eurooppa-neuvosto vahvisti vuonna 2009 makroaluestrategian (Euroopan unionin Itämeren alueen strategia), jonka tarkoituksena oli erityisesti edistää ympäristön suojelua vähentämällä ravinnekuormitusta. Tähän pyritään lisäämällä naapurimaiden välistä yhteistyötä ja toteuttamalla innovatiivisia ratkaisuja.

Korkean resoluution valokuvia on saatavissa tilintarkastustuomioistuimen sivustolla. Kuvien käyttö on sallittu, kunhan lähde mainitaan. Rehevöitynyt merialue. Lähde: HELCOM, valokuva Samuli Korpinen.

Erityiskertomus nro 3/2016 "Itämeren rehevöitymisen torjunta: toimia on lisättävä ja tehostettava" on saatavissa 23:lla EU:n kielellä.